

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Η «ΑΣΙΑ» ΤΟΥ κ. ΛΕΝΟΡΜΑΝ

Ἀπάνω στὸν καμβά τῆς «Μήδειας» τοῦ Εὐριπίδη, ὁ μεγάλος Γάλλος συγγραφεὺς κ. Ε. Λενορμάν, κέντησε τὴν τραγωδία του «Ἡ Ἀσία», πού ἀνέβασε γιὰ μιὰ πανηγυρική παράσταση στὸ θεάτρο τῆς, ἡ κ. Μαρίκα Κοτοπούλη καὶ πού ἐδῶ καὶ δέκα μέρες παίζει στὰ «Ὀλύμπια». Ἀλλ' ἂν τὰ δύο ἔργα μοιάζουν στὴ σύλληψη τοῦ μύθου, στὴν ψυχοσύνθεση τῶν ἡρώων, στὴν πνοή, στὴν καθόλου ἀτμόσφαιρά τους εἶναι ἐντελῶς ἀλλοιώτικα. Ἔτσι, ἡ «Ἀσία» μπορεῖ—καὶ πρέπει—νὰ κριθῆ ἐντελῶς ξεχωριστά, σὰν ἓνα ἔργο πρωτότυπο καὶ ἀσχετο μὲ τὴ «Μήδεια».

Δυὸ κόσμοι ἐντελῶς διαφορετικοὶ κινοῦνται καὶ ἔρχονται ἀντιμέτωποι στὴν «Ἀσία»: ἡ Δύση ἢ πολιτισμένη, ἢ ὀρθολογισμένη, ἢ πνιγμένη στὴν μενζίνα, στὸ ρεαλισμὸ καὶ στὸν ὑπολογισμὸ καὶ ἡ πρωτόγονη, ἢ «λαγγωμένη» Ἀνατολή, γεμάτη ἀπὸ προλήψεις, ἀπὸ ἄγρια πάθη, ἀπὸ σκοτεινοὺς δαιμόνους καὶ ἀπὸ θεοὺς φωτεινοὺς. Ἐνας λευκός, ὁ Γάλλος Ντέ Μεντζανά, φτιασμένος σὲ μιὰν ἀνεξερεύνητη χώρα τῆς Ἀσίας, μέσα σὲ ζοῦγκλες καὶ σὲ τέλματα γεμάτα βότανα φαρμακικά, καταφέρει ν' ἀγαπηθῆ ἀπὸ μιὰν ὀραία χαλκόχρωμη πριγκίπισσα. Γιὰ τὸν ἔρωτά του, αὐτὴ κάνει τὸ πάντα: συνομοθεῖ μὲ νέους πολεμιστὲς κ' ἐκθρονίζει τὸν πατέρα τῆς, σκοτώνει τὸν ἀδερφό τῆς πού τοὺς γίνεται ἐμπόδιο καὶ ἀνεβάζει στὸ θρόνο τὸν ἀγαπημένο τῆς. Ἔρχεται ὁμως ἡ ὥρα πού ὁ Γάλλος νοσταλγεῖ τὴν πατρίδα του: παίρνει τὴ γυναίκα του καὶ τὰ δύο τους ἀγόρια καὶ κινεῖ γιὰ τὴ Δύση. Στὸ βαπόρι πού ταξιδεύουν γνωρίζεται μὲ μιὰν ὁμορφὴ λευκὴ, τὴν Αἰμέ ντέ Λυστράκ. Ἡ Αἰμέ, δὲν εἶναι μόνον μιὰ ἄλλη ὀραία γυναίκα, εἶναι ὁ διαλεχτός ἀντιπρόσωπος τοῦ κόσμου πούχει νοσταλγήσει. Εἶναι τὸ σύμβολο τῆς Δύσης. Ὁ Ντέ Μεντζανά ξετρελαίνεται μ' αὐτὴ. Αἰσθάνεται μῖσος ἐναντίον τῆς Ἀσίας πού τὸν ἔχει τσακίσει μὲ τίς περιπέτειες, τὸ φλογερὸ τῆς ἥλιο καὶ τὰ φλογερότερα πάθη τῆς. Ἡ ἄδεια του ψυχὴ νοιώθει νὰ γεμίξῃ μ' αὐτὴ. Συχαίνεται τὴ γυναίκα του, θέλει νὰ κἀνὴ τὰ παιδιά του βέρονς Εὐρωπαϊοὺς, ἀπαλλαγμένους ἀπὸ κάθε ἐπίδραση τῆς μητέρας τους. Ἡ Κατα-ναάμ-μούν, ἡ ἄσιανὴ πριγκίπισσα, αἰσθάνεται πληγωμένη βαθειὰ τὴν ἀγάπη τῆς, τὴν περιφάνεια τῆς, τὴν πίστη τῆς. Ἀκόμη καὶ τὸ μητρικὸ τῆς αἶσθημα. Γιατὶ βλέπει καθαρά πὺς τὰ παιδιά αὐτὰ εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὸ δικό τῆς κόσμο, ἀπὸ τὴν ἱερὴ πίστη τῶν προγόνων τῆς. Τὰ τραβοῦν οἱ μηχανές, τ' ἀεροπλάνα, ὁ ἱλιγγος τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ γιὰ νὰ πληγώσῃ θανατερά τὸν ἄπιστον ἄντρα τῆς, πού πασχίζει πὺς νὰ τὴν ξεφορτωθῆ γιὰ νὰ στεφανωθῆ τὴν Αἰμέ, καὶ—πρὸ πάντων—γιὰ νὰ σώσῃ τίς ψυχὲς τῶν παιδιῶν ἀπὸ τὴ βεβήλωση πού ἐτοιμάζουν μὲ τὰ μοτέρ ἐναντίον τῶν μεγάλων θεῶν τῆς πού διασχίζουν τὸν αἰθέρα, νὰ τὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν ὀργὴ τῶν ἱερῶν πνευμάτων, τὰ σκοτώνει μ' ἓνα φοβερὸ βοτάνι πού τοὺς δίνει.

Τὸ ἔργο τοῦ κ. Λενορμάν, ρωμιολέο στὴ σύλληψη καὶ στὴ διαγραφή τῶν ἡρώων του, ἔχει μιὰ κάποια ἀδυναμία: δὲ δίνει τὴν ἰσχυρὴ συγκίνηση τῆς τέλειας τραγωδίας. Ὁ θεατὴς τὸ παρακολουθεῖ μὲ ἀγωνία, θαυμάζει τὸν ἐξαιρετὸ διάλογό του, τὴν ἀδρότητα τῶν χαρακτήρων, τίς ποιητικὲς του εἰκόνας ἀλλὰ δὲν συγκινεῖται βαθειὰ. Κι' ἂν μὲ τὸ μοναδικό, τὸ ἀφάνταστα ἀριστοτεχνικό, τὸ ἀφθαστο παίξιμο τῆς Μαρίκας—πού εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ κάθε περιγραφή κι' ἀπὸ κάθε μίμηση—δὲν ἐσυγκινήθηζε βαθειὰ τὸ κοινό, φαντασθίετε μὲ τὸ παίξιμο μιᾶς ἄλλης τραγωδοῦ!

Ὁ θίασος ἐφιλοτιμήθη ν' ἀνεβάσῃ τὸ ἔργο μὲ ξεχωριστὴ φροντίδα. Ὅλοι οἱ ἠθοποιοὶ ἔδωσαν καλὰ τοὺς ρόλους τους—μικροὺς ἄλλωστε, γιατί ὅλο τὸ ἔργο τὸ γεμίζει ὁ ρόλος τῆς ἡρωίδος Κατα-ναάμ-μούν—κ. Μαρίκας, πού εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ κάθε κριτικὴ. Ἡ μικρὴ Βιτσιώρη καὶ ὁ μικρότερος Μπουρνόζος, ἔπαιξαν ἐξαιρετὰ τοὺς ρόλους τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ τοῦ Βικέντιου.

Τὰ σκηνικά καὶ τὰ κοστοῦμα θὰ μπορούσαν νὰ παρουσιασθοῦν πιὸ ἐπιμελημένα.

ΣΠ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ